

12.1

POLÍTIQUES DE DESENVOLUPAMENT RURAL. BREUS CONSIDERACIONS FINALS

XOSÉ A. ARMESTO LÓPEZ

Departament de Geografia Física i Anàlisi Geogràfica Regional, Universitat de Barcelona

El dia 11 de març de 2015, es va dur a terme, dins el marc del I Congrés del Món de la Masia. Passat, Present i Futur del Territori Català, que es va celebrar a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans, la sessió titulada "Polítiques de desenvolupament rural". L'estructura que es va seguir en aquesta primera sessió del Congrés, i que després es va repetir a les restants, va ser la de la presentació de l'estat de la qüestió, per a immediatament després donar pas a les comunicacions, seguit de les intervencions dels integrants de l'anomenada fila zero i de les qüestions i comentaris del públic. En aquest escrit es repassaren alguns dels subjectes més destacats pel que fa a les intervencions de comunicants i integrants de la fila zero.

En primer lloc, va intervenir la senyora Anna Albó i Riera amb la presentació de la comunicació que duia per títol "Les transformacions dels masos i cases de pagès en els entorns urbans. Figueres com a exemple", en què l'autora, a partir de la situació que van patir dues masies concretes, va plantejar el treball presentat. Aquest estudi, de caràcter preliminar, va ser un bon punt de sortida per reflexionar sobre el que passa quan l'entorn urbà arriba en la seva expansió a l'espai organitzat tradicionalment per la masia. L'autora va exposar la situació en què es troben els masos no només del municipi de Figueres sinó també dels set municipis del voltant, tot assenyalant que només la capital de l'Alt Empordà posseeix Pla especial de patrimoni i que això posa en perill bona part de les edificacions del territori adjacent.

La segona comunicació presentada va ser la del senyor Pere Vidal i Palet, titulada "Polítiques de futur des d'un territori de frontera". A partir d'una presentació amb clares reminiscències històriques, atès que el caràcter de frontera del territori d'estudi té la seva fonamentació dins la història del país i, en concret de la Catalunya central, l'autor va dibuixar algunes de les problemàtiques que afecten, no només a aquestes contrades, sinó també a altres sectors del territori (desaparició de les masoveries i dels masos més petits, pèrdua de població, pèrdua d'espai de decisió política de la gent del territori...). Va referir-se a aquesta àrea com a àrea recurs, tot fent al·lusió al potencial forestal, i com a territori museu, tot volent deixar palesa la riquesa

patrimonial del territori. En la seva comunicació Vidal proposa la creació d'un pla d'habitatge per a la recuperació de les construccions però sempre lligat a la funcionalitat de l'espai agrari.

En tercer lloc, va intervenir el senyor Joan Closa Pujabet, que presentà la comunicació "Els plans especials de protecció i els inventaris i catàlegs de masies, una eina per a la preservació del nostre passat". Gràcies a la seva intervenció, els assistents van poder, per un banda, presenciar un repàs històric dels plans i personal directiu dedicats a la protecció monumental, des de l'establiment el 1914 del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local. D'altra banda, l'autor explicà els objectius i el protocol de treball que se segueix en el Pla especial i els Catàleg de masies. I, finalment, presentà uns quants resultats de la tasca realitzada al municipi de Sitges.

La quarta de les presentacions, amb autoria de la senyora Laura Dalmau Pol, i que portava per títol "Polítiques de desenvolupament rural europees", va servir per posar més llum sobre l'assumpte que donà títol a aquest bloc temàtic. Va anar fent esment del marc europeu, de les prioritats, les mesures i els objectius que persegueix el Pla de desenvolupament rural de Catalunya. D'aquesta manera, l'autora va ajudar a clarificar el complex organigrama en què s'insereixen les actuacions puntuals i concretes que mitjançant el contracte global d'explotació o alguns dels projectes sorgits del desenvolupament local participatiu incideixen en el territori i la societat rural catalanes.

La darrera de les comunicacions, "Nous usos de les masies en entorns agraris", presentada per la senyora Montserrat Lligadas i Sorribas, va servir per recordar a tots els assistents que en el món rural català existeix la possibilitat de conflicte entre els usos agraris del territori i els usos no agraris vinculats a la masia avui dia. També va fer una crida d'atenció per tal de preservar els usos agraris i va criticar algunes normatives que prioritzen altres usos i activitats tot relegant les agràries a un segon plànol.

La senyora Eva Garcia Balaguer, el senyor Josep Montasell Dorda i el senyor Jordi Vilalta Mora van deixar com a elements de debat des de la fila zero idees interessants que serviren per tancar la sessió. Així doncs, algunes de les seves reflexions serviran per finalitzar aquest document:

- a. el futur de la masia està absolutament vinculat a la política europea;
- b. les estratègies de desenvolupament s'han de revisar i actualitzar periòdicament;
- c. perquè la masia continuï sent primordial en l'articulació territorial catalana ha de ser respectuosa amb el medi ambient;
- d. no té sentit focalitzar només en la defensa de l'edificació, el patrimoni agrari té un caràcter holístic

- i les polítiques i actuacions concretes haurien de buscar, precisament, aquesta globalitat;
- e. al discurs i les accions s'han de contemplar i incorporar les diverses relacions entre camp i ciutat;
  - f. les aplicacions de les polítiques de desenvolupament rural als darrers anys, mitjançant el Leader, s'han de valorar positivament, gràcies a aquestes s'ha aconseguit dotar el territori de serveis tan bàsics com ara, l'abastament d'aigua, l'electrificació, les millores de les xarxes de camins. També ha estat útil per assessorar en la creació i/o el manteniment de teixit empresarial arrelat al món rural i per a la implicació i pervivència del jovent als territoris rurals més desafavorits.